

מגד ירחים

אייר

עלון חדשי להנחלת משנתו ומורשתו של מרן הראי"ה קוק זצ"ל ■ גיליון מס' 115 ■ אייר תשס"ט

על משנת הראי"ה מאת הראי"ה קוק זצ"ל

כנסת ישראל נמשלת ללבנה, פעמים נפרצת, פעמים נבנית, לפעמים היא מלאה ולפעמים חסרה, ובעיתים שהיא חסרה כשהיא באה לקץ חסרונה כבר עומד הוא אחר כתלה מילוי אורה... עד שתבא לאותו המעמד האיתן, שיהיה אור הלבנה כאור החמה, ולא תבוא עוד למצב של חסרון... אורות עמי קסב

אם נהיה מודעים אל היעד שאליו אנו חותרים, יהיה יסוד האחדות בסיס לבואה של הגאולה השלימה, ונוכל לצלוח את המשברים ביתר קלות.

"הננו מוכרחים להרגיש שאנו נולדים מחדש, מתחית המדרגה הננו הולכים ונוצרים עוד הפעם כימים מקדם... הננו קרואים לעולם חדש מלא זוהר עליון, לתקופה חדשה שתעלה בחסנה על כל התקופות גדולות הערך שקדמו לה" (אורות ע"ז) כדי להגיע למדרגה גבוהה זו נדרשים אורך רוח וכוחות אמונה רבים, וממשיך הרב: "מאמין הוא העם כולו, שאין גלות עוד אחרי הגאולה ההולכת ומתחלת שלפנינו, ואמונתו העמוקה הזאת היא בעצמה רז קיומו היא", האמונה הוא הכח המקיים אותנו בסיבוכי הגאולה. אנו חשים ומרגישים אמונה זו גם בתקופתנו, עם ישראל מאמין שקיומו בארץ ישראל ימשיך עד הגאולה השלימה, וכל פעם שאויבנו מאיימים על קיום זה, מגייסים אנו כוחות כדי לעמוד מולם.

כאמור, הקמת המדינה והמשך קיומה מלווים בהרבה כוחות של אמונה. ההכרזה על המדינה הייתה חייבת להיות מתוך אמונה שהשעה הגיעה להחזיר את עם ישראל לארצו. החל מהכרזה זו אנו ממשיכים להאמין בכך. ליישב את ארץ ישראל ולהביא יהודים מארבע קצוות תבל לארצנו.

האתגר הגדול שאנו ניצבים מולו הוא להביא את עם ישראל עצמו להכרה בגדולתו, להביא לכך כי "שם שמים" יהיה שגור בפיו. "מתפתחת היא האומה בכל כחותיה... אינה מכרת עדיין את עומק הישות העליונה, שהיא כל יסוד תקומתה, עינה לארץ, ולשמים עדנה לא תביט. היא אינה שבה עדיין אל אישה הראשון בפועל... שם שמים לא שגור בפה..." (אורות, עמ' עט), עדיין, אין אנו מרגישים את קרבת ה' בשדרות הרחבות של העם. זו היא המשימה הניצבת לפנינו: להביא את האומה כולה להכרה כי כל החסד שזכינו לו בדורנו - הכל בא מאת ה', והכל נעשה מתוך מגמה ששם ה' יתגלה באומה, וממנה לעולם כולו, זו המגמה של הגאולה, והחינוך לאתגר גדול זה - צריך לעמוד בראש שאיפותינו!

בחודש אייר, נודה לה' על כל הטוב שגמלנו, ומתוך הודאה זו נמשיך לפעול "עד שיופיע אור תפארת ישראל, לדעת כי שם ה' נקרא עליה" (שם).

הרב בניו ברונר, צפת ת"ו
bnayahu10@gmail.com

הלבנה מקבלת את אורה מן החמה, כנסת ישראל נמשלה ללבנה ואילו הקב"ה משול לחמה, הנותנת את אורה ללבנה. ההשפעה היא קבועה, השינוי הוא ביכולת לקבל את ההשפעה, ולכן "פעמים נפרצת, פעמים נבנית, לפעמים היא מלאה ולפעמים חסרה". גם בזמן החיסרון, המילוי כבר עומד בפתח. במשך כל הזמן קיים תהליך של התקדמות. המילוי שיבוא - יביא אחריו מדרגה גבוהה מקודמתה, ותהליך הגאולה מתקדם ללא הפסקה.

בחודש אייר, זכינו בדורנו לראות את נס הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל. כח הגאולה המופיע בחודש ניסן בחג הפסח - ממשיך בדורנו בחודש זה. ימי ספירת העומר היו בעבר ימים קשים לישראל, מותם של תלמידי רבי עקיבא, גזירות קשות על קהילות ישראל במיוחד בארצות אשכנז, ובדורנו זכינו, ואנו יוצאים ונגאלים מאותה עבודת גלותית.

מה מאפיין את דורנו, שזכה למה שלא זכו אבותינו בדורות הקודמים? נראה כי כח האחדות בעם ישראל הוא המאפיין את דורנו. האחדות היא הכלי החשוב ביותר לקבלת "אור החמה" - ההשפעה האלוקית. כשעם ישראל מאוחד, הריהו מנצח במלחמות. חז"ל אמרו כי דורו של אחאב שהיו עובדי עבודה זרה יצאו למלחמה וניצחו כיוון שלא היו ביניהם בעלי לשון הרע (דברים רבה, שופטים).

"סמוך לעקבתא דמשיחא מתרבה סגולת האחדות באומה... טמונה היא סגולה זו במטמון של קטגוריא ומריבות, אבל תוכו רצוף אהבה ואחדות נפלאה, שמעוררת הרגשה כללית לצפיה לתשועת הגוי כולו" (אורות, עמ' עז).

לעיתים חשים אנו את הקטגוריא ואת המריבות, חילוקי דעות בענייני אמונות ודעות. אבל זה הוא החלק הגלוי, במסתרים - ישנו כח אחדותי, והוא הבסיס לגאולה השלמה. כח זה מתגלה בשעת צרה, במלחמות וקשיים, אבל הוא קיים במשך כל חייו בארץ ישראל, והוא התשתית לקיומנו. האחדות היא התיקון לחטא בעטיו חרב בית המקדש השני, חטא "שנאת החינם". לעומתו הגאולה האחרונה מתאפיינת "באהבת חינם" כדברי מרן הרב באורות הקודש (חלק ג' עמ' שכג).

בדורנו מתחיל עם ישראל את לידתו הלאומית המחודשת בארץ ישראל על ידי תהליכים גדולים במישור הארצי, כגון ביישוב הארץ, בקליטת העליה, בעמידה מול הקמים עלינו, וכן במישור הרוחני, בבניית עולם רוחני איתן ועוד. תהליכים אלו הם קשים ומסובכים.

נקודות למחשבה ודיון

- מהי התכונה המאפיינת את דורנו מול הדורות הקודמים?
- במה מאמין העם כולו בדורנו?
- מהו האתגר הגדול שאנו ניצבים בפניו?

הנשמות היפות ישאבו טלם

פתגם הרב זצ"ל לחודש אייר

בהארט הרב, אין לו אלא לפנות אל זה הספר ולהתרשם.
ברם, תנא ושייר. פתגמי שנת תרע"א לא זכו לביאור ויש גם מפתגמי תרע"ב. להלן ייעשה להאיר את פתגם אייר תרע"ב. כה כתב הרב:

הנשמות היפות, פרחי החיים ממכון מקדשי אל – ישאבו טלם

ב. הנשמות היפות

צירוף זה - 'נשמות יפות' - נראה להיות מקורי. משהו בדומה לו מצינו במקורות 'נפש יפה'. כך שנינו במסכת חולין: "השוחט את הבהמה ומצא בה שליא נפש היפה תאכלנה" (ד, ז) ר"ל:

השליא מותרת באכילה שכן שחיטת הבהמה הותרה, אבל בפועל אדם סביר לא יהיה להכניס את השליא אל פיו. רק מי שהוא 'נפש היפה' היינו אדם שלא רק שאינו אנון טעם אלא שטעמו גם - הוא שיאכל. 'נפש היפה'

הרי זה ביטוי על דרך סגוי נהור. ואכתי מה עניין נפש לכאן. ואפשר ש'נפש' משמשת כאן באחת ממשמעויותיה המקראיות והיא תאוה. החכם במשלי אמר:

"כי תשב ללחום (=לאכול) את מושל בין תבין את אשר לפניך ושמת שכיך (=סכיך) בלועך אם בעל נפש (=אם רעבתן) אתה אל תתאו למטעמותיו" (כג, א-ג)

'נפש היפה' מבטא את אדם בעל תאוה, רעבתן המוכן לבלוע את כל שניתן, גם מאכלים שבני אדם רגילים סולדים מהם.

'נפש' ו'נשמה' משמשים לא אחת מונחים נרדפים. אבל הפרש רב יש ביניהם: נפש משותפת לכל בעלי החיים, אולם נשמה מיוחדת לאדם, והיא המבטאת את המהות היותר פנימית שלו, זו שנופחה באפו ע"י הבורא: "ויצר ה' א-להים את האדם... ויפח באפיו נשמת חיים" (בראשית ב, ז). מעתה אם הנפשות היפות הם בני אדם המתאווים לכל מאכל גשמי, אפשר מאד שהנשמות היפות הם בני אדם נאצלים, הכמהים להשראת שכינה ולקרבת א-להים.

ג. פרחי החיים

פרחים הם המעטרים את עולמנו במרבדי צבע מרחיבי לב. והרי הם המסמלים נוי ותפארת. צורות פרחים היו חלק ממעשה מנורת המקדש

א. רקע

משך שלוש שנים (תרע"א, תרע"ב, תרע"ד) פרסם מהן הרב זצ"ל את פתגמי החודשים (מגד ירחים) בלוח 'ארץ הצבי' שיצא לאור ביפו. בפתגמים אלו מיצה הרב במילים ספורות¹ ובמליצות שרירות את עניינו ומהותו של כל חודש מחודשי השנה.

בפתגמים תמציתיים אלו רב היה הסתום. וזכור אותו חכם לטובה, הרב עוזי קלכהיים ז"ל, שנדרש לאותם פתגמים ופתר והנהיר את מליצותיו של הרב וחשף את שאצור בהן. זאת עשה במאמרו הנרחב 'באר מגד ירחים' בקובץ המאמרים 'הראייה', שהופיע למלאת ששים שנה לפטירת הרב². מאמר זה הפך לספר שהוציאו בני משפחתו בכסלו תשנ"ה. ומעתה כל המבקש להתבשם מניחווחות החודשים

דַע אֶת עֲצֻמְךָ

אם

תִּרְצֶה בֶּן אָדָם
הַסֵּתֶבֶל בְּאוֹר הַשְּׂכִינָה בְּכָל הַיָּקוּם
הַסֵּתֶבֶל בְּעֶרְךָ הַחַיִּים הַשְּׂמִימִיִּים
אִידֵךְ הֵם מִתְפַּלְשִׁים בְּכָל פְּנֵה וְזוּיֵת שְׂבַחֵיִים.
הָרוּחָנִיִּים וְהַחֲמֻרִיִּים
שֶׁנֶּגֶד עֵינֵי בְשָׂרְךָ וְנֶגֶד עֵינֵי רוּחְךָ.
הַתְּבוּנָה בְּפִלְאֵי הַיְצִירָה,
בַּחַי הָאֵל-לְהוֹת שְׁלֵהֶם,
לֹא בְּתוֹר אִיזוֹ תִּכְנֶיֶת בְּהָה,
שֶׁמִּמְרַחֲקִים מִצֵּינִים נֶגֶד עֵינֶיךָ,
כִּי אִם דַּע אֶת הַמְּצִיאוֹת שְׂאֵתָה חַי בְּהָ.
דַּע אֶת עֲצֻמְךָ, וְאֵת עוֹלָמְךָ,
דַּע אֶת הַגִּיּוּנֵי הַלֵּב שְׁלֵךְ,
וְשֵׁל כָּל הוֹנָה וְחוֹשֵׁב.
מִצֵּא אֶת מְקוֹר הַחַיִּים
שְׂבַקְרָבָה, שְׂמַסְבִּיבָה,
אֶת פְּאֵרֵי הַדְּרוֹת הַחַיִּים,
שְׂאֵתָה שְׂרוֹי בְּתוֹכָם.

עֲלֵה לְמַעְלָה עֲלֵה, כִּי כַח עוֹ לֵךְ,
יֵשׁ לֵךְ בְּנִפְי רוּחַ,
בְּנִפְי נְשָׂרִים אֲבִירִים.
אֵל תִּכְחַשׁ בָּם, פֶּן יִכְחָשׁוּ לֵךְ,
דַּרְשׁ אוֹתָם וְיִמְצְאוּ לֵךְ מִדֵּךְ.

אוה"ק פד

(שמות כה, לא-לג). אולם לבד מסגולתם העיטורית עוד יש בהם, ובפרחי עצים הדברים אמורים, בשורת פירון המבצבץ ובא. כך מסופר על מטה אהרן שהונח באהל מועד עם מטות נשיאי המטות: "ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמל שקדים" (במדבר יז, כג). הרי שפרחים משמשים לא רק לנוי, אלא הם גם מבשרי חיים: פרחי החיים.

ד. ממכון מקדש אל

מכון ומקדש נמצאים לנו לראשונה במקרא בשירת הים:

"תבאמו ותטעמו בהר נחלתך
מכון לשבתך פעלת ה'

מקדש א-דני כוננו ידיך (שמות יד, יז)

כתוב זה שימש לבר קפרא לדרשה: "דרש בר קפרא: גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, דאילו במעשה שמים ו'ארץ כתיב: "אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים" ישעיהו מח, יג, ואילו במעשה ידיהם של צדיקים כתיב "מכון לשבתך פעלת ה' מקדש א-דני כוננו ידיך" (כתובות ב ע"א).

ברם, בדרשה זאת יש מקום לתמיהה: והלא מפורש בכתוב שאת המקדש כוננו ידיו של הקב"ה והיכן כאן צדיקים!! אפשר שלכן נדרש רש"י לומר: "מקדש מעשה ידי צדיקים הוא" ואפשר שממקום שבאנו למד; שהרי הכתוב אינו מדבר על מקדש בנוי, אלא על חזון המקדש שחזו בעיני רוחם משה ובני ישראל, השרים שירת הוודייה על הים. ואלמלא אותו חזון אפשר שלא היה מוקם המקדש, שכן סוף מעשה במחשבה תחילה. מסתבר שהנשמות היפות הם הצדיקים שהמקדש מיוחס להם.

ה. ישאבו טלם

ביטוי לא שגרת. שכן שלא כמי באר הנשאבים מלמטה, הרי טל ניתן מלמעלה. שכן אנו פוגשים בו לראשונה בתורה בברכת יצחק "ויתן לך הא-להים מטל השמים" (בראשית כז, כח) וכך גם באחרונה בשירת האזינו: "עורף כמטר לקחי תזל כטל אמרת" (דברים לב, א).

אישים ואירועים

בחי מרן הראי"ה זצ"ל

אייר תרצ"ד 1934

מרן הראי"ה, יוזם כרוז אליו מצטרפים אישים נוספים, ובו קריאה "לכל פלגות ישראל" אל כל איש אשר רגש המשטמה המפלגתית לא העבירתו על דעתו וכן אל ראשי המפלגות, להפסיק את המריבות הפנימיות ולמונעו מלחמת אחים. הכרוז התפרסם כחודש לפני מתן פסק הדין במשפט רצח ארלוזורוב.

לכל פלגות ישראל

אחים! המצב העגום שבו נמצא עכשיו ישובנו בארץ ישראל, לרגלי המריבות הפנימיות והעוועים המחרידים שנעשו לדאבונו לעינינו יום יום, ושהם עלולים להרוס חלילה את כל עבודת בנינו המתחדש זה יוכל שנים בארצנו, — מצב זה הביא אותנו להחכם ולמכס עצה לעצור בעד הרעה.

בשעת הרדיפות המתחוללות על עמנו בעולם בכה הזרוע הפרא ללא בושח, בשעה שגם בארצנו מקום מקלט עמנו היחידי בארץ מולדתנו אורבים לנו על כל צעד ומתגוללים עלינו בעלילות שונות, — דוקא עכשיו נכנסו בחיינו דברים נוראים בתור שיטות של מלחמת אגרופים איש באחיו. נורא הדבר. האם הגענו עוד טרם נתבסס בנינו בארץ לידי המצב של ימי החורבן, אשר מלחמת אחים ומפלגות מסרה את ארצנו ואת מקדשנו וממלכתנו בידי האויב שהגלה אותנו מארצנו והרחיקנו מעל אדמתנו?

קולנו זה, היוצא ממעמקי לב דוי של הכלל כולו, פונה אל כל איש אשר רגשי המשטמה המפלגתית לא העבירתו על דעתו עד כדי לשלוח אגרוף רשע נגד אחיו, וקולנו פונה ביחוד אל ראשי המפלגות אשר על פי חוק המשמעת המפלגתית חייבים כל בני מפלגתם לקיים פקודותיהם. כל האחריות של צאן מרעיתכם מוטלת עליכם. עליכם החובה לשים מיד קץ למצב הנורא והמחפיר הזה. הפסיקו בכל כחכם מיד את כל מעשי פראות ואלמות בלא שום היתר כלל. הרמת יד על חברו בשביל כל עילה שהיא. חוץ מהגנה ממש, תועבה היא. והתועבה הזאת אינה מתכשרת גם נגד מפירי שביתה בלא שום אמתלא. משפט ולא אלמות. רק משפט ושלוש יסדרו את חיינו בארץ תחיתנו הלאומית.

זכרו כי לאידיאלים געלים ורוממים הננו נושאים את נפשנו בשאיפת בנינו בארץ. וחלילה לנו מרדת לדרגת עריצים פראים.

זכרו את יד נצח ישראל ונאורו המדריכנו בדרך נאולה וכוונתו את מפעלי חיינו על פי הדרך הזאת אשר על ידיה יאוגר עמנו כולו לעבודת נאולתו שכם אחד.

החותמים:

ראש הווינים הרב אברהם יצחק הכהן סוק

מ. ג. לויין	י. ב. שלמה הכהן אדרונסון,
מ. ז. טילר	" בן ציון מאיר חי עוזיאל,
מ. מאירוביץ	" משה אוסטרובסקי,
מ. סמילנסקי	" מאיר ברלין,
דניאל סירקין	מאיר דיונוף
י. סופרסקי	א. דרויאנוב
שלמה שטמסטר	דוד ילין

אולם מצינו שאיבה במקדש, שאיבת דברים שאינם בתחיתות ארץ, אלא ברום שמיים. בהקשר לשמחת בית השואבה נאמר בירושלמי סוכה (פרק ה', הלכה א'): "למה נקרא שמה בית שואבה, שמשם שואבים רוח הקודש". טל זה לפרחי החיים מזכיר טל של תחייה שהרעף הקב"ה על בני ישראל בעת מתן תורה: "כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה - יצתה נשמתן של ישראל שנאמר "נפשי יצאה בדברו" (שיר השירים ה, ו), ומאחר שמדיבור ראשון יצתה נשמתן - דיבור שני היאך קבלו? הוריד טל שעתיד להחיות בו מתים והחיה אותם" (שבת פח ע"ב).

1. אייר - יוסף ומקדש

כל שנאמר בזה, יפה לכאורה לכל עת, מה עניינו לחודש אייר דווקא? נראה כי שני דברים הנקשרים לזה החודש מתחברים לדברי הרב בפתגמו - יוסף ומקדש. אייר הוא במידה רבה חודשו של יוסף שכן נאמר בספר יצירה: "המליך אותו" בהרהור וקשר לו וצרפן זה בזה וצר בהם שור בעולם ואייר בשנה...". יוסף הוא שנמשל לשור כאמור בברכת משה: "וליוסף אמר... בכור שורו הדר לו" (דברים לג, יז). ועליו, יותר מאחיו, ניתן לדבר במושגים של יופי, שהרי עליו מעיד הכתוב כי היה יפה תואר ויפה מראה (בראשית לט, ו). ודאי שהוא נמנה על 'הנשמות היפות'. מקדש שייך ביותר לזה החודש, שכן גם מקדש ראשון וגם מקדש שני נוסדו בו. על הראשון מסופר:

"ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים בשנה הרביעית בחודש זיו הוא החדש השני למלך שלמה על ישראל ויבן הבית לה' (מל"א ו, א). ועל השני:

"בחדש השני החלו זרבלל בן שאלתיאל וישוע בן יוצדק ושאר אחיהם הכהנים... ויסדו הבונים את היכל ה'... (עזרא ג, ח-י). נשמות יפות כיוסף הצדיק⁴ הן העומדות ביסוד מקדש ה', שכן בצד היותו איש בעל שאר נפש ואידיאלים הנוסקים אל על ("השמש והירח"), הרי שורשו בקרקע (והנה אנחנו מאלמים אלומים"), הן כמו מחברות שמים וארץ, שזה עניינו של בית ה'. וממנו ממקדש אל-הן שואבות טל תחייה שלהן.

הרב יהודה שניב, אלון שבות

1. מעין דרך זו של ביטוי תמציתי קצרצר ננקטה על ידו גם בספרו 'ראש מילין' שעניינו: "רשמי מחשבה למדרש האותיות...". שלו סיפח את 'הברקה' שהוא כמו חזרה מתנוצצת על פרקי הספר.
2. בעריכת יצחק רפאל, ירושלים תשכ"ו.
3. ומעין זה בירושלמי תרומות (פרק י', הלכה ו) "ביצים שהקרימו - הרי אלו אסורות; מזורות - נפש היפה תאכל".
4. לשמו הצמידו חז"ל את התואר צדיק ראה: יומא על ע"ב; ב"ר צג, ז ועוד.

הרב ר' שמעון גליצנשטיין זצ"ל - "מזכיר הרב"

דאברי, פולין, תרנ"א (1891) - ירושלים כ"ח באייר תשכ"ג (1963)

להתדבקות בקודש. גם רשם דברים מתוך לימודם בבירורי סוגיות שמעתתא והילכתא. מצאתי תפיקת רשימה, בכתב ידו של ר' שמעון, שהוא נתן לי, שהוא רשם בה מאמרים שלו, שנתפרסמו בכמה מקומות, שהוא כתב ע"ה כקאאמו"ר הרב זצ"ל, כפי הנראה גילה בזה רצונו שיקובצו הדברים האלה ויתפרסמו יחד.

סבי-מורי ע"ה נולד, כאמור, בדאברי אשר בפולין למשפחת חסידי גור. עלה ארצה בנערותו, לאחר שקבל ברכת הדרך מבעל ה"שפת אמת" מגור, והגיע לחברון, שם שמשה אחותו הגדולה כמילדת. עם הקמתה של ישיבת חב"ד. "תורת אמת" בחברון בשנת תרע"ב, נכנס ללמוד בה, ובה התוודע לחסידות חב"ד, בה דבק כל ימי חייו.

ראוי והגון הוא האי צורבא מרבנן היקר והנעלה הזה, בגודל זכותו, בשימוש ולימודו ושייכותו בקודש, שיקויים

בפרוץ מלחמת העולם הראשונה, בשנת תרע"ד, נסגרה

בפועל רצונו החשוב הזה לזכות הרבים לקידוש השם להגדיל תורה ולהאדירה, זכרו לברכה בברכת נצח ישראל ואורייתא

הישיבה וסבא ז"ל, כנתין פולני, גורש על ידי התורכים למצרים. דודו, ר' עובד ז"ל, שהתגורר באנגליה, הוציאו ממצרים בזמן המלחמה והביאו ללונדון. בלונדון התוודע אל מרן הרב קוק זצ"ל, שהגיע משוויץ (בה שהה בעטיה של המלחמה) ונקרא לשמש בקודש כרבה של קהילת "מחזיקי הדת", והיה למזכירו.

סבא ז"ל, שניחן בחסדי ד' בכשרון כתיבה וספור, סיפר על חלקו המכריע של מרן הרב זצ"ל והשפעתו על סלילת הדרך למתן "הצהרת בלפור" לאחר מלחמת העולם הראשונה. עובדה שההסטוריונים וסופרי העיתונות העלימו, במתכוון או שלא במתכוון, ביודעין או בלי יודעין. ("מזכיר הרב" עמ' לח-לט). לאחר כחמש שנות גלות, שב סבא ז"ל לירושלים, והמשיך בה את קשר הדבקות למרן הרב זצ"ל.

מאמרי זכרונותיו של סבא ז"ל מאותה תקופה בה זכה ללמוד ולשמש את מרן הרב זצ"ל, נתפרסמו בחוברת "מזכיר הרב" בשנת תשל"ג, במלאת עשר שנים להסתלקותו. בהקדמתו, כותב רבנו הרב צבי-יהודה זצ"ל:

ישיבת "תורת אמת" נוסדה מחדש בירושלים בשנת תרפ"א, וסבה מונה למזכיר הישיבה, ובשנת תשי"ג מינה אותו הרבי מליובאביטש זצ"ל למנהל הישיבה, וזכה להנחת אבן הפינה לבנינה המפואר של הישיבה, זמן קצר לפני פטירתו, בכ"ג באייר תשכ"ג. זכותו תעמוד לנו ולכל ישראל.

"הרב ר' שמעון גליצנשטיין ז"ל, תלמיד חכם מצויין בתורה, ביראת שמים ובעדיניות מדות, אשר בגלגולי המלחמות של שנות תרע"ה - תרע"ט נתגלגל מארץ הקודש לאלכסנדריה של מצרים ומשם לאנגליה, זכה להיות משמש בקודש ומזכיר של כ"ק אאמו"ר הרב זצ"ל באותה התקופה הגדולה, של היותו אז שם במסיבות מפלאות ההנהגה האלוהית. הוא זכה אז גם לשמוש, גם ללימוד וגם

נכדו, ישראל-צבי מלכיאל, ירושת"ו

לקט זכרונות

בלילה ההוא לא היה הרב מבאר עניין מיוחד ומאמר בודד, הוא היה כאמור מגלה את היסודות, שמהם הושתתה ועליהם נבנתה תורתנו הקדושה. סמוך היה הרב בידי אל העמוד, פיו הפיק מרגליות ופנינים, עמד על רגליו כל הלילה, בלי כל רגש של ליאות ועייפות, ואת רוממות גדלותו הרגישו המקשיבים. על ידי מוחו, שכלו והגיונו, של הגאון העומד לפניו, נצצו אורות מקרני השלהבת היותר גדולה וקדושה - מעמד "מתן תורה".

וכך מספר ר"ש גליצנשטיין:

זוכר אני, היה זה בלונדון, בימי הפסח, נכנסתי לחדר לימודו של הרב, ומצאתיו צועד לאורך החדר בהתרגשות. על השולחן היה מונח ה"לקוטי תורה" של האדמו"ר הזקן בעל ה"תניא", כשהוא פתוח במאמרי "שיר השירים".

"בשני זמנים התגלה הרב בכל הדרת גדולתו. אין זאת אומרת שבשאר ימות השנה החביא את אישיותו. לא ולא, בכל עת ובכל שעה יכול היה כל אחד לגשת אל הרב, ואם היה בעל כשרון ובעל סגולה, יכול היה לעמוד מיד על הגאונות של האישיות הנפלאה הזאת. כשרק פתח הבא אל הרב את השער הנכון, בשאלה מתאימה, מיד התחיל הזרם הרוחני שגאה ועלה כמעין המתגבר.

זוכר אני, רמז לי לגשת לשולחן, והראה לי באצבעו על קטע במאמר, 'שחורה אני ונאווה' (השני), ואמר: דא איז אפענע רוח הקודש! (כאן רוח הקודש גלוי).

אבל בשני זמנים בשנה, לא היה צורך בפתיחת שער. הזמנים עצמם פתחו את כל השערים, והגדלות נתגלתה במלוא יפעתה - בסעודת פורים ובליל שבועות. על העושר הרוחני של פורים על יד שולחנו הגבוה של הרב, צריך היה להקדיש ספר מיוחד, רב הכמות והאיכות. וכאן אנסה לציין את רשמי מליל חג השבועות הראשון שלי, במחיצתו של הרב בלונדון, תרע"ז:

הוא מוסיף ומספר: "אם הבחנת שהרב נתון במצב של דכאון נפשי, מכווץ ומכונס בתוך תוכו, שלא כפי הרגלו וטבעו, הווי יודע שהזמן גרם לכך - הימים שבין המצרים, ימי הזכרון לחורבנו, שממנו נמשכים אסונותינו והפגעים הנוראים במשך שנות אלפים. בימים אלה היה הרב ממעט בדיבור והשיחות עם אנשי ביתו היו מקוטעות בקיצורי דברים וגם בהם נשמעה הנעימה ההכרחית כאילו מתוך כפיה ואונס. בניגוד למצב רוחו ולנועם הליכותיו בשאר ימות השנה.

השעה כבר מאוחרת. באולם שבבית הרב התכנסו אנשי שם רמי מעלה וציפו לבואו. הגאון התאחר קצת. על שולחנו סעדו אורחים חשובים. בהדרת כבוד הוא נכנס לאולם, הוציא מארון הספרים את ספר המצוות להרמב"ם, והתחיל להרצות דבריו.

לקט מתוך "מועדי הראי"ה", הרב מ.צ. נריה

הרב יכול היה לפרק הרים ולישר גבעות בדברי פלפול מחודדים, אולם לא זאת היתה דרכו, לא זאת היתה השקפתו על דרך הלימוד. הבנתו הישרה, חכמתו העמוקה, וכשרונותיו הגאוניים בכללם, יצרו אצלו כיוון מקורי. הוא מגלה את שרשי הדברים, את היסודות הפנימיים של חילוקי הדעות, וכך היה מוביל את הלומדים המעיינים במרחבים העצומים של תורה שבעל פה.

לזכרון נצח למחנך ולמורה האהוב
מטובי בוגרי "מרכז הרב"
ראש משפחתנו הרב משה רייש ז"ל
אשר נספה בתאונת דרכים
ביום י"ז בניסן, חוהמ"פ תשנ"ז

עלון חדשי בהוצאת "בית הרב" רח' הרב קוק 9, ת.ד. 6275, ירושלים 91062 טל' 02-6242908 פקס' 02-6232560

מגד ירחים

betharav@zahav.net.il • www.moreshet.co.il/beit-harav
ניתן לקרא את העלון "מגד ירחים" גם באתר: www.yeshiva.org.il
עריכה: שושנה רייך עיצוב גרפי: אופירה קרובר

